

І. І. Подік,

аспірант кафедри аудиту та економічного аналізу,

Національний університет державної податкової служби України, м. Ірпінь

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ОПОДАТКУВАННЯ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ ДЕРЖАВИ

ANALYSIS THE INFLUENCE OF TAXATION ON THE ECONOMIC SECURITY OF THE STATE

У статті розглянуто вплив оподаткування на економічну безпеку держави та досліджено, як саме податки впливають на окремі її складові.

In the article was considered the influence of taxation on the economic security of the state and investigated how taxes affect on its separate components.

Ключові слова: економічна безпека, податки, оподаткування, складові економічної безпеки.

Key words: economic security, taxes, taxation, components of economic security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Податки є інструментом, який дає можливість державі керувати суспільними відносинами, впорядковувати їх, а також перерозподіляти ресурси і забезпечувати суспільний добробут. Сучасне оподаткування — це інструмент задоволення не індивідуальних, а колективних потреб, тобто найбільш важливих суспільних потреб. Підтвердженням цього слугують слова Дж. Стігліца: "Якщо уявити суспільство без державних доріг, без державної освіти, законодавства, поліції і без різних товарів, які пропонуються державою, — можна зрозуміти, що всі індивіди програють від індивідуалістичного світу без податків і держави й опиняться у гіршому становищі, ніж за існуючої системи" [14, с. 27]. Також досить вдало про важливу роль податків висловився Й. А. Шумпетер, зазначаючи, що оподаткування не тільки допомогло створити сучасну державу, а й визначити її форму [2, с. 28]. Адаже декілька тисячоліть фонди фінансових ресурсів, які були створені та забезпечувалися на основі податкових доходів, використовувалися державами на різноманітні цілі, зокрема, забезпечення економічної та військової безпеки держави, підтримку та покращення суспільного добробуту тощо.

Саме значущість податків для функціонування національної економіки є підставою говорити про їх визначальну роль у формуванні економічної безпеки держави. У цьому сенсі податкові відносини вражають своєю складністю, широтою, динамізмом і силою впливу на їх учасників. "Податок зближує народи... він же роз'єднує нації... податок — знаряддя технічного прогресу... податок — школа клятвopушення... Так, за допомогою податків здійснено у світі багато добра, але й багато зла, пролито ріки крові, моря сліз, проте придбано найкраще надбання людини — свободу" [14, с. 29].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В Україні питання впливу податків на забезпечення економічної безпеки держави у своїх наукових працях розглядали С.В. Онишко та О. Новицька [15], у Російській Федерації цій проблемі присвячені дисертаційні дослідження А.С. Алісенова [1], О.О. Аніщенко [2], Л.Е. Гаджиевої [3], Н.О. Янжиной [20].

Невирішеною частиною проблеми, незважаючи на істотні наукові доробки, залишається аналіз та оцінка податкового впливу на економічну безпеку взагалі та на її складові зокрема.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є вивчення впливу оподаткування на окремі складові економічної безпеки України.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Загалом питання впливу податків на економічну безпеку держави взагалі і на всі її складові зокрема відносяться до таких, що, з одного боку, інтуїтивно зрозумілі, а з іншого — важко піддаються описанню чи точному визначенню. Так, перші спроби визначити вплив податків на показники макроекономічної безпеки робилися ще видатними економістами XIX століття. Зокрема, Ф. Кене, у розробленій ним економічній таблиці (Tableau Economique) здійснив спробу обґрунтувати органічний взаємозв'язок податків і відтворювального процесу [7, с. 30]. А Дж. Штігліц, розглядаючи питання стабілізації ВВП за допомогою податків, зазначав, що у ідеальній економіці можна було б пов'язати зменшення і збільшення податків із коливаннями ВВП, однак лаги у здійсненні добре продуманих програм можуть дестабілізувати становище і посилити коливання ВВП [7, с. 31].

Підтверджують напрацювання видатних попередників узагальнені дані зі звіту Комісії з податкової реформи (США) [14, с. 31] про взаємозв'язок податків і ВВП (табл. 1), що показують значний потенціал впливу оподаткування на макроекономічну безпеку. До того ж, у своїх висновках Комісія відмітила, що вищі ставки податку шкодять тривалому економічному зростанню і рівню виробництва.

І хоча усі види оподаткування здійснюють стримуючий вплив на темпи економічного зростання, сила їх фіскальної дії не є однаковою. Найнегативніше на поведінку суб'єктів господарювання впливають прямі податки та нарахування на фонд оплати праці, особливо — податок на прибуток підприємств. Це підтверджується і результатами досліджень, проведених вченими у частині реакції підприємств на різного роду податкові новації [9]. Згідно з якими зниження ставки податку на прибуток підприємств має найкращий ефект. Адаже при цьому здійснюється помірний позитивний вплив на виробництво традиційної та освоєння нової продукції, а також зниження заборгованості.

У той же час непрямі податки є нейтральнішими та менше позначаються на поведінці суб'єктів господарювання. Так, зниження ставки ПДВ також сприяє зростанню випуску традиційної продукції, але при цьому не помітно позитивного впливу на зростання інвестицій, а відтак не відбувається модернізації виробництва [16, с. 13].

Таким чином саме завдяки податкам держава може впливати на ефективність та розвиток виробництва, а отже і на виробничу безпеку: зниженням податкового навантаження та податковими пільгами стимулювати виробничу ініціативу взагалі чи окремі галузі виробництва, або ж, навпаки, підвищенням податкового тиску стримувати розвиток певних галузей чи видів діяльності.

Таблиця 1. Дослідження взаємозв'язку між податками і ВВП

Дослідники	База дослідження	Вплив
Cashin (1995)	23 країни ОЕСР протягом 1971—1988 рр.	Збільшення на 1,0 відсотковий пункт показника співвідношення податків до ВВП скорочує випуск на 2,0 відсоткові пункти.
Engen, Skinner (1996)	США разом із деякими країнами ОЕСР	Збільшення на 2,5 відсоткових пунктів показника співвідношення податків до ВВП скорочує щорічне зростання ВВП на 0,2—0,3 відсоткові пункти.
OECD – Liebfriz, Thornton, Bibbee (1997)	Країни ОЕСР протягом 1965—1995 рр.	Збільшення на 10,0 відсоткових пунктів показника співвідношення податків до ВВП знижує щорічне зростання ВВП на 0,5—1,0 відсоткових пунктів.
Folster, Henrekson (2000)	Деякі із багатих країн ОЕСР, а також не ОЕСР країни протягом 1970-1995 рр.	Збільшення на 10,0 відсоткових пунктів показника співвідношення податків до ВВП знижує щорічне зростання ВВП на 1,0 відсотковий пункт.
Bassanini, Scarpetta (2001)	21 країна ОЕСР протягом 1971—1998 рр.	Збільшення на 1,0 відсотковий пункт показника співвідношення податків до ВВП знижує рівень виробництва на душу населення на 0,3—0,6 відсоткових пункти.
OECD (2003)	Країни ОЕСР протягом 1980—2000 рр.	Збільшення на 1,0 відсотковий пункт показника співвідношення податків до ВВП знижує рівень виробництва на душу населення на 0,3 відсоткових пункти або на 0,6—0,7 відсоткові пункти, якщо взятий до уваги ефект від інвестицій.

Джерело: [14].

Наприклад, у Податковому кодексі України [17] декларовано поступове зниження ставки податку на прибуток підприємств — до 16 % у 2014 році, що в свою чергу має позитивно вплинути на виробничу ініціативу, адже економічна діяльність даватиме більший прибуток, що, безперечно, є привабливим для суб'єктів господарювання. А спеціальні режими оподаткування діяльності у сфері сільськогосподарства та рибальства передбачені з метою підтримки національного товаровиробника. Тут уже спостерігається вплив оподаткування не тільки на виробничу, а й на продовольчу безпеку. З цієї ж мети використовуються і податкові обмеження на експорт певних видів продукції.

У той же час обмежувально-стимулююча дія оподаткування прибутку обмежується лише впливом на виробничу та продовольчу безпеку. Не менш тісно пов'язані з нею інвестиційна та науково-технологічна безпеки. Оскільки прибуток виступає основним джерелом коштів для інвестування та фінансування науково-технологічних робіт, то рівень податкового навантаження на цю категорію є оберненопропорційним до обсягів впровадження інновацій та інвестицій в економіку країни. Так, уже згадуване зменшення ставки податку на прибуток створює потенційну можливість для розширення виробництва за рахунок того, що велика частина прибутку залишається у розпорядженні підприємства. Це в свою чергу формує суттєві зрушення в політиці підприємств у намірах щодо збільшення інвестицій в основні фонди, а отже переходу підприємств до інвестиційної стратегії розширення та диверсифікації виробництва.

Особливу роль у звільненні чистого прибутку від податків відіграє прискорене амортизаційне списання основного капіталу. Перерахування його до амортизаційного фонду та використання на фінансування інвестицій на сьогодні є головним методом стимулювання нагромадження для інвестицій та важливим інструментом впливу на господарський цикл [19, с. 54].

Не менш важливим інструментом впливу оподаткування на інвестиційну безпеку є податкові пільги. Не став винятком і нещодавно прийнятий Податковий кодекс України, де передбачено, що при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток не враховуються до складу доходів [17]:

— суми коштів або вартість майна, що надходять платнику податку у вигляді прямих інвестицій або реін-

вестицій у корпоративні права, емітовані таким платником податку, у тому числі грошові або майнові внески згідно з договорами про спільну діяльність на території України без створення юридичної особи;

— суми коштів спільного інвестування, а саме коштів, залучених від інвесторів інститутів спільного інвестування, доходи від проведення операцій з активами таких інститутів та доходи, нараховані за активами зазначених інститутів, а також кошти, залучені від власників сертифікатів фондів операцій з нерухомістю, доходи від проведення операцій з активами фондів операцій з нерухомістю та доходи, нараховані за активами фондів операцій з нерухомістю, створених відповідно до закону;

Також позитивний вплив на інвестиційну активність та підвищення рівня інвестиційної безпеки справляють реструктуризація податкової системи та формування ефективного податкового менеджменту, зокрема через створення сприятливих умов співпраці податкових органів і платників податків, активну роз'яс-

нювально-просвітницьку роботу податкових органів, запровадження адекватних видів податкової відповідальності тощо. Адже негаради в податковій сфері виступають чи не основною перепорою для залучення іноземних інвестицій. Причому, маються на увазі не тільки фінансові інвестиції, а й інвестування "промислових інновацій" та так званих "інновацій управління". "Промислові інновації", у свою чергу, мають визначальний вплив на підтримку та розвиток науково-технічного потенціалу та впровадження здобутків прогресу — основні фактори науково-технологічної безпеки.

Загалом, говорячи про вплив податків на науково-технологічну безпеку, звернемося спочатку до короткої статистичної довідки. Згідно узагальненої інформації в 2009 році обсяги реалізованої інноваційної продукції становили 31432,3 млн грн., у тому числі принципово нової продукції було реалізовано на 8511,5 млн грн., а на експорт — 13200,9 млн грн. Фінансуються наукові та науково-технічні роботи здебільшого за рахунок власних коштів. Так, із 7949,9 млн грн., використаних на фінансування інноваційної діяльності, 5169,4 млн грн. — власні кошти підприємств, 127,0 млн грн. та 7,4 млн грн. — бюджетні кошти (загальнодержавного та місцевого бюджетів відповідно) і 1543,9 млн грн. — кошти інвесторів, у тому числі 1512,9 млн грн. інвесторів з іноземних держав. При цьому обсяг фундаментальних досліджень становив 1961,6 млн грн., прикладних — 1412,0 млн грн., науково-технічних послуг — 1109,2 млн грн., а науково-технічних розробок — 4215,9 млн грн. [18].

На жаль, доводиться констатувати, що відсутність мотивації до інноваційної активності та покращення інфраструктури інноваційної діяльності призвела до того, що на сьогоднішній день всього 1180 підприємств впроваджують інновації, що становить лише 79 % рівня 2000 року [6, с. 35].

Така ситуація багато в чому зумовлена тим, що в нашій державі встановлення сприятливого податкового клімату для розвитку інноваційного підприємництва носить здебільшого лише декларативний характер. Яскравим прикладом цього можуть послужити статті 21 та 22 Закону України "Про інноваційну діяльність" від 04 липня 2002 року № 40-IV, у яких йшлося про надання податкових та митних пільг для інноваційних підприємств. Спочатку дія цих положень була призупинена, а при перегляді держбюджету у березні 2005 року скасована зовсім [5, с. 13].

Правда, деякі податкові пільги на інноваційну діяльність в Україні все ж існують. Зокрема, згідно з Податковим кодексом при визначенні оподаткованого прибутку до складу витрат включаються витрати (крім тих, що підлягають амортизації), пов'язані з науково-технічним забезпеченням господарської діяльності, на винахідництво і раціоналізацію господарських процесів, проведення дослідно-експериментальних та конструкторських робіт, виготовлення та дослідження моделей і зразків. Крім того, для технологічних та наукових парків визначено ряд заходів державної фінансової підтримки, цільового субсидування, кредитування і особливостей оподаткування.

Отже, у вище викладеному матеріалі проаналізовано, як залежать від податків такі складові економічної безпеки, як макроекономічна, виробнича, продовольча, інвестиційна та науково-технологічна безпеки. Але це ще не повний перелік. Так, беззаперечним є зв'язок податків та фінансової безпеки. Особливо явно він прослідковується із бюджетною та борговою її складовими. І це не дивно адже протягом всього існування незалежної України податки становили близько 70 % дохідної частини державного бюджету (рис. 1). Тобто бюджетна безпека на ті ж 70 % залежить від податків.

А от зв'язок оподаткування і боргової безпеки є оберненопропорційним, адже чим менше держава забезпечує свої потреби за рахунок власних джерел коштів (у тому числі податків), тим більше вона змушена запозичувати (рис. 2). Державний борг є важливим макроекономічним важелем регулювання економіки держави, що дає змогу здійснювати обрану економічну стратегію, залучати кошти для вирішення важливих економічних питань та реалізації проектів. Значна величина державного боргу збільшує витрати на його обслуговування, знижує фінансову стійкість та загрожує економічній безпеці держави [10, с. 211]. Особливо небезпечною є ситуація, коли державний борг починає самовідтворюватись. За таких умов держава поступово втрачає контроль за розвитком боргу і економіка починає працювати лише на обслуговування боргу [13, с. 15].

Іншою, не менш важливою складовою фінансової безпеки, є безпека страхового ринку. Провівши дослідження впливу оподаткування на страхову сферу, можна констатувати, що оподаткування страхових компаній та страховальників фізичних осіб спрямоване на адаптацію вітчизняного страхування до міжнародних стандартів, розвиток в країні цивілізованих страхових відносин та забезпечення безпеки страхового ринку.

Хоча за кількісним складом податків, що мають сплачувати юридичні особи, страхові компанії не мають з ними суттєвих розбіжностей [9, с. 69]. Є лише певні особливості стосовно прибуткового оподаткування, покликані сприяти розвитку страхового ринку. Так, згідно з Податковим кодексом України, зняті обмеження з підприємств та інших юридичних осіб щодо віднесення на власні грошові витрати страхові платежі на страхування своєї господарської діяльності. Єдине в чому є обмеження — це в страхуванні ризиків, пов'язаних із виробництвом національних фільмів. Тут страхові платежі можна відносити на витрати у розмірі не більше 10% вартості виробництва національного фільму [17].

Не оподатковуються прибуток від страхової діяльності з довгострокового страхування життя та договори з перестраховиками — нерезидентами з високим рейтингом фінансової надійності. Однак тепер до категорії довгострокового страхування відносяться всі договори, заключені зі страховиком на п'ять і більше років. А щодо договорів з перестраховиками, які не мають відповідного рейтингу, то оподаткування здійснюється за ставкою 12% суми таких виплат за власний рахунок у момент здійснення їх перерахування.

Також не оподатковуються договори з обов'язкових видів страхування у межах міжнародної системи

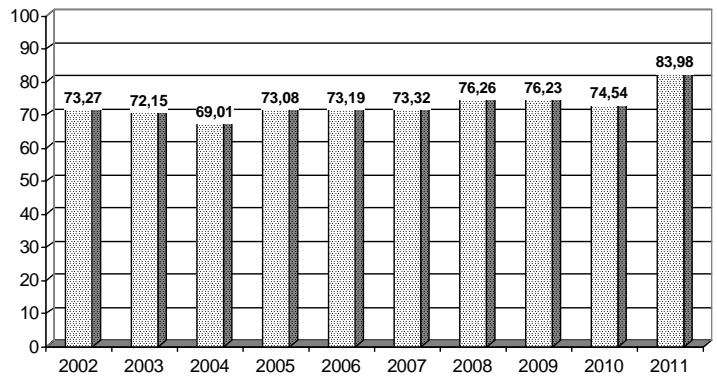

Рис. 1. Частка податкових надходжень у доходах зведеного бюджету

Джерело: складено за [18].

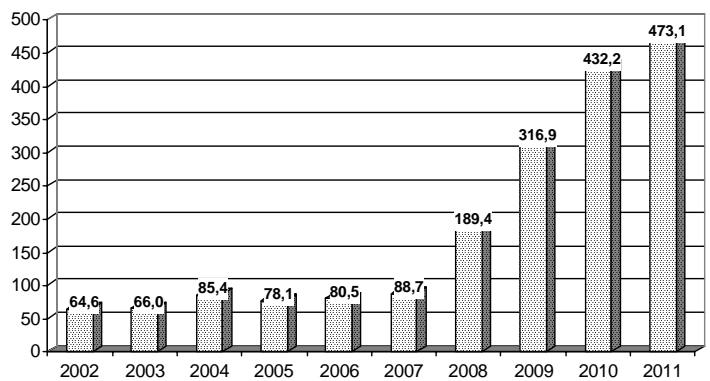

Рис. 2. Державний та гарантований державою борг України, млрд грн.

Джерело: складено за [18].

"Зелена карта" та страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту.

Що стосується оподаткування доходів страховальників фізичних осіб, то вони мають право включити до податкової знижки фактично здійснені протягом звітного податкового року суми внесків страховиком резиденту, недержавному пенсійному фонду, банківській установі за договорами довгострокового страхування життя, недержавного пенсійного забезпечення та на банківський пенсійний рахунок, але в розмірі який не перевищує розміру податкової соціальної пільги. Також фізичні особи при страхуванні члена сім'ї платника податку першого ступеня споріднення мають право на 50% податкової соціальної пільги, у розрахунок на кожного застрахованого члена сім'ї.

Не підлягають оподаткуванню страхові суми, регулярні послідовні виплати (ануїтети) за договорами довгострокового страхування життя та недержавного пенсійного забезпечення:

- якщо застрахована особа, платник податку, не досяг повноліття;
- якщо застрахована особа має не менше ніж 70 років;
- якщо застрахована особа в результаті нещасного випадку отримала інвалідність I групи;
- сума одноразової пенсійної виплати учаснику недержавного пенсійного фонду або Накопичувального фонду за рахунок коштів Накопичувального фонду [17].

Банківська безпека як складова фінансової безпеки теж не лишилася осторонь податкового впливу. На сьогоднішній день податковий аспект присутній в будь-якому сегменті управління фінансами банку, впливає на всі ключові фінансові рішення.

Серед особливостей механізму оподаткування банківських операцій можна виділити те, що окремі операції звільняються від сплати податку на додану вартість. Для банків законодавство передбачає додаткові пільги зі сплати податку з прибутку підприємств, що пов'язано з їх обов'язком формувати страхові резерви [9, с. 175]. Також прийняття Податкового кодексу і введення оподаткування депозитів істотно впливають на створення і перерозподіл банківських ресурсів.

Хоча деякі автори мотивують збільшення рівня оподаткування банків тим, що банківська діяльність є посередницькою та в банківській сфері відносно висока швидкість обігу капіталу. Не потрібно забувати, що високі податки на прибуток банків послаблюють їх, посилюють нестабільність банківської системи. Окрім цього, високий податковий тиск на банки негативно впливає на величину відсоткових ставок за кредит. Потрібно враховувати ще й те, що податки впливають не тільки на попит на кредит, але й на пропозицію позичкового капіталу. Адже важкий податковий прес негативно впливає на обсяги кредитних ресурсів банків. Все це у підсумку істотно впливає на безпеку грошового ринку, яка в свою чергу базується переважно на банківській системі.

Достатньо складним є вплив податків на зовнішньоекономічну безпеку. Адже, у цій сфері їм притаманне виконання потрійної функції: регулятора зовнішньоекономічної діяльності, забезпечення надходження коштів до Державного бюджету України та безпосередня участь у перерозподілі ресурсів.

У процесі міжнародної економічної інтеграції роль держави в управлінні економікою поступово зменшується, поступаючи місцем ринковим чинникам. Основна небезпека для країни-реципієнта полягає в обмеженості впливу на власну економіку через слабкість конкурентних позицій: місцевого бізнесу, порівняно із міжнародним, та в існуванні факту відтоку капіталу і фінансових ресурсів до материнської країни через ухилення від сплати місцевих податків. Однією із перешкод глобалізаційних процесів є обмеження правового характеру, які держава використовує для захисту своїх економічних інтересів. Такий захист національного ринку називається протекціонізмом і здійснюється насамперед за допомогою високих митних податків та зборів на товари, що імпортуються, податків на іноземні інвестиції, обмежень або заборони ввезення окремих товарів. Підвищення митних податків призводить до зниження зовнішньоторговельного обороту, посилення з боку іноземних торговельних партнерів жорсткості умов національного експорту, згодом можливе і подорожчання вітчизняних товарів. Зниження або скасування митних податків призводять до збільшення інвестиційних потоків у нашу країну.

Також за даними статистики ми можемо побачити що оподаткування зовнішньоекономічної діяльності дає близько 27 % надходжень до державного бюджету.

Соціальна та демографічна складові економічної безпеки найбільш чутливі до оподаткування, тому що фактичний тягар податку в кінцевому розрахунку все рівно падає на людей [12, с. 18]. Так, окрім податку з доходів фізичних осіб, що зменшує розмір чистого прибутку та приватних заощаджень, при кожній споживчій купівлі товару чи послуги громадяни сплачують закладений в ціну ПДВ [13, с. 25].

За даними Міністерства фінансів у 2011 році із 398553,6 млн грн. доходів Зведеного бюджету 84 %, тобто 334691,9 млн грн., становили податкові надходження, серед яких:

- податок на додану вартість — 130093,8 млн грн.;
- податок з доходів фізичних осіб — 60224,5 млн грн.;
- податок на прибуток підприємств — 55097,0 млн грн.

Шляхом не складних розрахунків можна визначити, що діяльність української держави майже на половину — 47,7 % (питома вага податку на додану вартість у структурі доходів (32,6 %) + питома вага податку з

доходів фізичних осіб (15,1 %) фінансується за рахунок її громадян.

Також не варто забувати про майнове оподаткування та різноманітні місцеві податки і збори, що в своїй сукупності із вищенаведеними податками справляють значний вплив на рівень життя населення. А незабезпеченість гідного рівня та якості життя формує умови для виникнення і поширення ряду не тільки соціальних, а й демографічних загроз. Так, за даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, середня очікувана тривалість життя українських громадян становить 69,3 роки, що відповідає рівню 1970 року; за кількістю осіб віком понад 65 років Україна посідає 11 місце у світі; за період до 2050 року населення України зменшиться до 35 млн чоловік, а співвідношення людей похилого віку до працездатного населення досягне 76%. Останнє є особливо критичним для соціальної та демографічної безпеки з точки зору діючої моделі суспільної солідарності, в межах якої держава здійснює підтримку недієздатних і соціально уразливих верств населення шляхом перерозподілу частки доходів працездатних громадян. Адже зміна співвідношення між поколіннями робить суспільно несправедливою перерозподільчу діяльність держави внаслідок непропорційного зростання податкового навантаження саме на ту частку населення, що неухильно зменшується [4, с. 107].

У той же час варто зазначити, що в податковому законодавстві здійснена спроба соціальної підтримки та пом'якшення соціальної нерівності через запровадження двох ставок податку з доходів фізичних осіб — 15 % і 17 % (для осіб, дохід яких перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати) та податкової соціальної пільги. Також податкова соціальна пільга використовується для впливу на демографічні показники. Зокрема, згідно із статтею 169 пункт 1.2. Податкового кодексу України, податкова соціальна пільга для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, встановлюється у розмірі, що дорівнює 100 відсоткам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, — у розрахунок на кожну таку дитину.

Насамкінець лишилася така складова економічної безпеки як енергетична безпека. І хоча податки напряму не пов'язані з нею, вплив оподаткування на цю складову економічної безпеки реалізується через податкові пільги, які надаються підприємствам, що займаються видобутком чи виготовленням енергоносіїв або ж розробкою відповідних родовищ. Також, згідно зі статтею 158 Податкового кодексу України, прибуток підприємств, що займаються впровадженням енергоефективних технологій, оподатковується особливим чином.

ВИСНОВКИ

Виходячи із вищевикладеного, можемо констатувати, що податки впливають на усі без винятку складові економічної безпеки. Наочно це зображено на рис. 3, де прослідковується, що сфери впливу податкових інструментів тотожні або ж перегукуються зі складовими економічної безпеки. Звичайно ж, ступінь впливу різниться від видимого до опосередкованого. Так, до сфер явного впливу можна віднести макроекономічну, виробничу, інвестиційну, науково-технологічну, фінансову, зовнішньоекономічну та соціальну безпеку. Продовольча і демографічна безпека мають менш тісний взаємозв'язок з податками. І нарешті енергетична безпека пов'язана з податками та оподаткуванням лише опосередковано. Але немає жодної складової, яка б абсолютно не зазнавала податкового впливу, що ще раз підтверджує визначальну роль податкової складової економічної безпеки держави.

Література:

1. Алисенов А. С. Проблемы экономической безопасности в процессе интеграции налоговых систем России и Казахстана: диссертация кандидата экономичес-

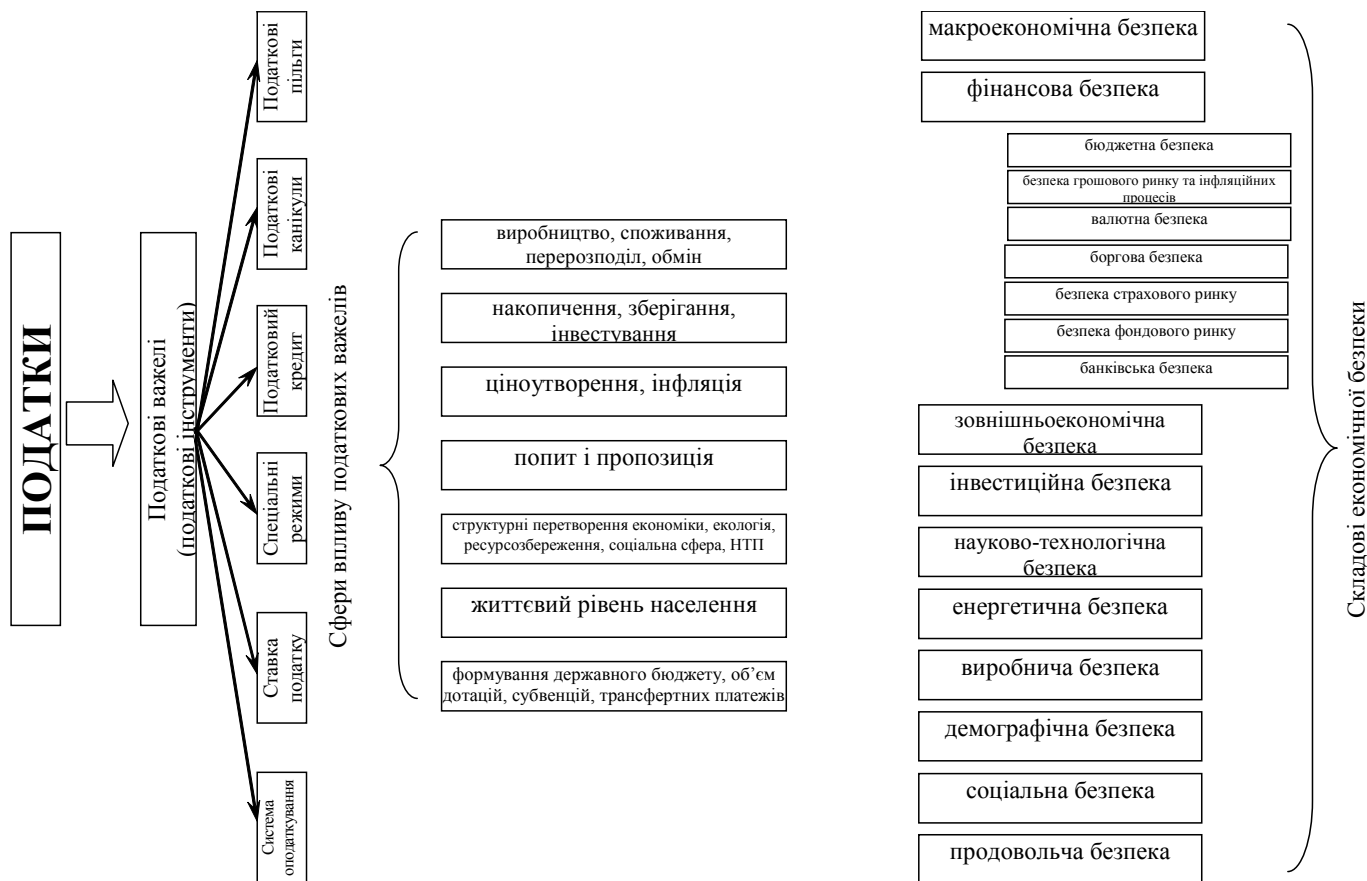

Рис. 3. Вплив податків (податкових інструментів) на економічну безпеку держави

ких наук: 08.00.05 / А.С. Алисенов. — Москва, 2004. — 165 с.

2. Анищенко А. А. Противодействие налоговым преступлениям как механизм обеспечения экономической безопасности: диссертация кандидата экономических наук: 08.00.05 / А.А. Анищенко. — Москва, 2006. — 163 с.

3. Гаджиева А. Э. Налогообложение как особый системный инструмент государственного регулирования экономической безопасности России: диссертация кандидата экономических наук: 08.00.05 / А. Э. Гаджиева. — Москва, 2003. — 176 с.

4. Дученко Г. В. Податок на нерухомість в контексті соціальної безпеки України // Науковий вісник Національного університету ДПС України. — 2010. — № 2 (41). — С. 107—112.

5. Зянько В.В. Податки як засіб активізації інноваційного підприємництва // Науковий вісник Національного університету ДПС України. — 2008. — № 2 (41). — С. 107—112.

6. Ігнатенко А.В., Кабанов В.Г., Марченко О.І. Інвестиційне регулювання інноваційної діяльності за умови забезпечення оптимального рівня економічної безпеки України // Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 4 (94) — С. 33—40.

7. Кислиця А.В. Теоретичні підходи до трактування ефективності податків // Економіка та держава. — 2008. — № 10 — С. 30—33.

8. Кляба А.Г., Ярошик О.І., Ярошик О.С. Вплив податкового регулювання на фінансову діяльність банку // Науковий вісник НАТУ України: зб. наук.-техн. праць. — Львів: РВВ НАТУ України. — 2011. — Вип. 21.10. — С. 173—178.

9. Козоріз Г.Г. Аналіз змін в оподаткуванні та оцінка їх впливу на безпеку страхового ринку України // Наукові праці НДФІ. — № 5 (46). — 2009. — С. 65—71.

10. Кондрат І. Ю., Фаріон С. Я. Прогнозування показників державного боргу як фактора економічної безпеки України // Науковий вісник НАТУ України. — 2011. — Вип. 21.9. — С. 209—216.

11. Матвеев В.В., Селіверстова І.О., Гавриленко О.А. Податкова безпека як елемент фінансової безпеки держави // Економіка України. — 2010. — № 8. — С. 11—19.

12. Мединська Т.В. Вплив податкової політики на соціально-економічний розвиток держави // Економіка. Фінанси. Право: наук. журнал. — 2009. — № 1. — С. 23—27.

13. Мних А.М. Механізм оцінки боргового тягаря в Україні як спосіб підвищення ефективності державних заборгованостей // Економіка. Фінанси. Право: наук. журнал. — 2010. — № 1. — С. 14—17.

14. Нікітішин А.О. Еволюція наукових поглядів на призначення і роль оподаткування в системі суспільних відносин // Актуальні проблеми економіки. — 2011. — № 1 (115) — С. 26—32.

15. Онишко С., Новицька О. Податкова складова економічної безпеки України // Науковий вісник Національної академії ДПС України. — 2004. — № 5 (27). — С. 10—14.

16. Пасічник В.А. Вплив бюджетно-податкової політики на утворення та розподіл доходу основних секторів економіки // Наукові праці НДФІ. — № 3 (44). — 2008. — С. 9—21.

17. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.

18. Статистичний щорічник України за 2010 рік. — К.: Август Трейд, 2011. — 560 с.

19. Щерба А.В. Податки як засіб стимулювання інвестиційної діяльності підприємства // Актуальні проблеми економіки. — 2010. — № 4 (94) — С. 53—56.

20. Янжинова Н. А. Влияние института налогообложения на развитие и обеспечение экономической безопасности депрессивного региона России: на примере Республики Калмыкия: диссертация кандидата экономических наук: 05.13.10 / Н.А. Янжинова — Москва, 2006. — 159 с.

Стаття надійшла до редакції 26.10.2012 р.